

TAKETORI MONOGATARI.*)

(Regényes elbeszélés.)

A régi időkban élt Japán egyik részében egy ember. Taketorinak hívták. Élelmét a maga és felesége részére bambusznádszedéssel és annak feldolgozásával kereste meg. Egyszer a hátán hazahozott bambuszok között egy ragyogófényű bambusz-szálat talált. Kíváncsian nézegette, a csodás fény okát kutatva. Egyszerre csak a bambusz csövéből egy bámulatosan szép, alig tíz centiméter nagyságú kis leány került elé. Az embernek nagyon megtetszett az apró kis jószág. Elkezdett hát okoskodni: — Én találtam a bambuszban, így hát az enyém. Nekem tetszik e kis jószág. Hazaviszem, — fölnevelem. És úgy tett. Házába tért s megmutatta feleségének. Az asszonynak még jobban megtetszett. Rögtön gondjaiba vette hát, csinos ruhácskát varrott neki s egy kosárába ágyat vetve belefektette a gyenge teremtést.

*) Ez az elbeszélés a legrégebbi ily fajta mű Japánban. Ideje és írója egyaránt vitatott. Valószínűleg a Krisztus utáni 960—1060. évek közti században keletkezett. Írójának Minamoto Zsunt tartják. A mű anyaga az ősjapán mythologia hatalmas anyagából került, de nem maradt ment az akkori erős buddhista hatástól. — Az elbeszélés valót mesével, természetest csodálatossal kever s a naiv emberiség minden érzelmét, bűneit s erényeit erős vonásokkal rajzolja. Szerkezete világos és érthető s ez irányban is fölötte áll sok későbbi hasonló műnek. — Nyelve is világosabb, érthetőbb a későbbi korbéli művek nyelvénél, melyeket sokszor született japán sem ért meg. A szerző kitűnően ismerte korát a császári családtól le a pórnépig minden jó és rossz oldalával s műve, a nélkül, hogy értékéből veszítene, e kor satirájának mondható. Szinte csodálatos az a nyílt és őszinte bátorság, a melylyel leplezetlenül elmondja kortársainak s köztök a leg-hatalmasabbaknak hibáit.

E nap után az öreg ember a hazahozott bambuszszálak között mindig talált egynehány olyant, melynek csöve arannyal volt tele. Igen örült e fölfedezésnek s most már napról-napra hordotta haza a bambuszt. Természetes, hogy így rövid idő múlva igen gazdag ember lett belőle.

A kis leány ezalatt gyorsan fejlődött, úgy, hogy 3 hónap múlva kész nagy leány lett belőle. Ekkor az anyja megfésülte, szép ruhát adott reá és nem engedte a házból kimenni, mert olyan csodálatosan szép volt, hogy az egész világon párja nem akadt. És még egy sajátága volt: egész teste úgy ragyogott, mint a legdrágább gyémántkő. Így tanácsos volt a leány elrejtése idegen szemek elől; a szerető anya örökös gondja volt ez, nem kegyetlenség.

Az öreg embernek is minden öröme a leány volt. Ha napi munkájától -- melyet gazdagsága ellenére folytatott -- fáradt vagy épen beteg volt, a leány keze érintésére elmúlt bágyadtsága, meggyógyult baja. Rossz kedve a leány egy tekintetére elmúlt, s eltűnt búja, bánata, bosszúsága, ha egyetlen szavát hallotta.

Boldogan éltek, jó módban, egyetértésben. Az öreg házaspár, mióta a leány övék lett, egészen megfiatalodott, s az ember a sok bambuszhozás alatt, melyek arannyal telve kétszeresen nehezebbek voltak, úgy megerősödött, hogy erejének híre országra szállott s nem mert senki kikezdeni vele.

Az emlekezetes fésülési nap után az apa meghívta egy rokonát, Akitát, keresztapának. Nagy ünnepet tartottak, igen sok vendég gyült össze. A leánynak a Nayotakeno Kagayahime (Fénylő Bambuszherczegnő) nevet adták. Három napig tartott az ünnepély. Volt sok táncz, játék és ének, a mennyi csak jól esett. Kagayahimét is látták egy percze a harmadik napon. Ez okozta aztán, hogy az ünnepély véget ért, mert a hány férfi, lett légyen ifjú vagy öreg, mindannyia szerelmes lett bele s a többi ott levő asszonyokkal és leányokkal nem törődött.

A leány szépségének általok országszerte híre ment. És megkezdődött a búcsújárás az öregek háza körül. Nemesak a városból, hanem a messze vidékről is tolongtak az emberek oda s egész nap le és fel sétáltak a ház előtt, hogy a leányt megláthassák, estve pedig az ablak és ajtó nyílásain leskelődtek. Ám mindez hiába való volt, még az árnyékát sem

láthatták a leánynak, nemhogy őt magát. Sokan átlátván, hogy így czélt nem érhetnek, az öreg emberrel akartak szóba állani, beszédet kezdeni, de ez nem állott szóba velök. Egy pár megkísértette betolakodni a házba, de az öreg ember hatalmas karja egyszer s mindenkorra elvette kedvöket az ilyen fajta kísérletektől. Rövid idő múlva lassanként elmaradtak a tolakodók s csak öt férfi maradt: Isitzukorino Miko (kőfaragó herczeg), Kuramacchino Miko (Raktáros herczeg), Abenomiushi (a Mikadó jobb felén álló miniszter) Otomono Miuki (az uralkodót helyettesítő udvarnok a nép előtt) és Isonokanino Maro udvarnok.

Ez öt férfi igen jó barát volt. A szép leány hírét hallva, előbb kíváncsiságból mentek oda. Mert Kagayahimén is betelt a példaszó, hogy: «Ha egy leány valamivel szebb a többinél, akkor még a veréb is látni kívánja, hogy legyen miről csiripeljen.»

Ez öt jó barát hát kitarzott a többiek elmaradása után is. Megpróbáltak minden lehetőt, cselhez is folyamodtak, de minden hiába való volt.

Az öreget nem lehetett sem szép szóval, sem fenyegetésekkel, sem ígéretekkel megpuhítani. A csel sem sikerült, a küldött szerelmes levelek és versek egész özöne az öreg ember kezébe került. Még sem tágitottak. Az eredeti kíváncsiságot a hosszas sikertelenség vágygyá erősítette, majd sóvárgássá nevelte. Már nem is volt lakásuk más, mint az öreg háza környéke. Itt settenkedtek éjjel-nappal, téli fagyban, nyári melegben.

Egyszer végre sikerült az öreg embert a házon kívül közrekapniok s esdekléseikkel annyira vinniök, hogy szóba álljon velök. Volt az öregnek mit hallgatnia igaz szerelemről, örök hűségről s Isten tudja még mi mindenről. A vége az volt, hogy mind az öt szereti a leányt s mind az öt összetett kézzel esedezik, adja neki feleségül. Az öreg ember, kit az ifjak nagy szerelme és elkeseredése meghatott, végre is így szólt hozzájuk:

— Én szívesen hallgattam meg szavokat, teljesíteném is kérésöket, ámde nem tehetem, mert én a leányról nem rendelkezhetem oly szabadon, mintha az én édes leányom lenne.

Az ifjak nem akarva a kedvező alkalmat elszalasztani,

tovább unszolták az öreg embert, hogy hát minden leánynak egyszer csak férjhez kell mennie s esedezve kérték, vegye reá a leányt, hogy legalább alkalmat adjon igaz szerelmök bebizonyítására.

Ezt az öreg megígérte s az ifjak boldog reménnyel tértek haza. Az öreg ember is otthonába sietett s ott Kagayahimet és feleségét előhíva, így kezdett beszélni:

— Kedves leányom, van egy kis mondani valóm neked. Te már nagy leány vagy; mi neveltünk fel téged nagy fáradtsággal a naptól fogva, hogy a nagy Buddha tégedet egy bambusz-szalban nekünk ajándékozott. Nem vagy a mi édes leányunk, hanem Buddha egyenesajándéka, így hát nem parancsolhatok néked, hanem csak kérni akarlak s remélem, hogy meghallgatod kérésemet.

A leány nagyon elcsodálkozott a hallottakon: — Én nem vagyok a magok édes gyermeke? — kérde hitetlenül.

— Nem, nem, te a nagy Buddha leánya vagy — erősíté a két öreg.

— Ezt én nem tudtam máig — felelt a leány. — Ám ez nem ok arra, hogy irántatok való szeretetem elmuljék. Én eddig is úgy szerettelek, s ezután is úgy foglak szeretni, mint igazi szülőimet. Azért mondd el csak, apám, a mit akarsz, én bizonynyal meg fogom azt tenni.

A két öreg igen örült a leány szavainak, s az apa így folytatta beszédét:

— Lásd, leányom, mi már öregek vagyunk. Én hatvan éves elmúltam s nem tudom, melyik perczen ér utol a halál. Isten rendelése, természet törvénye, hogy a férfi megházasodjék, az asszony férjhez menjen. Ez az emberi boldogság útja a földön. Egy szép család, gyerekek, unokák, — nem sivár a lét s tovább él az emberiség. De nem toldok szót szóhoz tovább. Mondtam már, hogy mi öregek vagyunk s talán holnap meghalhatunk. Ha pedig én előbb halnék meg, mintsem te férjhez mentél volna, védő nélkül maradnál ebben a rossz világban. Ez a gondolat nagyon bánt engem s szeretnélek, a míg élek, férjhez adni.

— Jaj, apám uram, engedjen meg, de ne is beszéljünk erről. Én nem akarok férjhez menni, hanem örökké magok mellett akarok maradni.

— Örökké! meddig tart az az örökké? Addig, a míg a mi

öreg életünk tartani fog — felelt az apa. — De arra nem gondolsz, mi lesz veled, ha mi meghalunk, úgy-e?

— Ne beszélj ilyeneket, édes apám — szólt a leány — könybelábadt szemekkel.

— Beszélnem kell; — felelt az apa — éretted kell beszélnem. Ma öt igen szép és előkelő fiatal ember kért meg feleségül. Mind az öt régen és igazán szeret. Kérlek tehát válaszszt egyet közülök és menj hozzá feleségül.

— Apám uram mondja, hogy szeretnek s így elhiszem; ám én a nélkül, hogy igaz szerelmökről bizonyosságot ne kapjak s érdemökért ne szeressem viszont őket, nem megyek feleségül egyikhez sem. Mondja meg hát, apám uram, melyik az, a melyik legjobban és igazán szeret, hadd próbálhassam ki én is szerelmét.

— Nehéz dolgot kérdezel, leányom. A mint én megíthetem, ők egyformák a szerelemben.

A leány bohóskodva felelt:

— Tudod, édes apám, hogy én legfőlebb a ti kedvetekért mennék férjhez. Ám öt ember felesége nem lehetek s egyet, az igazit ki kell választanom. Nos jól van, én feleségül megyek ahhoz, a ki az én kívánságomat híven teljesíti. Hallgasd tehát és mondd meg nekik, mit kívánok én tőlök.

1. Ishitsukuri hozza el Indiából a nagy Buddha fénylő kőkelyhét.

2. Kuramachi hozza el tündérországból az ezüst fa aranyágát, melyen rubint-virágok, gyémántgyümölcsök vannak.

3. Abenomiushi Khinából az eléghetetlen tüzegér bőréből készített prémköpenyeget.

4. Otomo hozza el az öt színű drágakövet a sárkánykirály koronája közepéből.

5. Isonokami pedig hozza el a bűvös kagylót, melytől minden asszonyi szenvedés elmulik.

Az öreg ember elszörnyedve hallotta a lehetetlen kívánságokat és így szólt: — A miket te kívánsz, azok közül egy sincs a mi országunkban, hanem mind messze földön s megszerzésök csak életök kockáztatásával lehetséges. Olyan nehéz dolgok ezek, hogy én meg sem mondom azt nekik.

— De bizony csak mondja meg, apám uram, — felelt a leány — mert az igaz szerelem előtt nincs lehetetlenség. Mi pedig azt akarjuk megtudni, hogy igaz-e az ő szerelmök.

— Jól van, édes leányom, megmondom, akár lehetségesek, akár lehetetlenek kívánságaid.

Este felé az ifjak szokás szerint eljöttek nagy örömmel és várakozással. Az egyik furulyát fújt, a másik bambusz tárogatót, a harmadik füttyölt, a másik kettő pedig énekelt és összevert legyezőkkel dobszót utánozott. Az öreg kijött eléjük és szobájába hívta őket. Mialatt a fölszolgált theát iddögáltak, az apa elmondotta nekik a leány kívánságait.

Az ifjak megriadva hallották ezeket s így fakadtak ki:

— Ha a leányod nem akar hozzánk jönni feleségül, miért nem mondja meg azt nyiltan és egyenesen. Nem szép tőle, hogy ilyen kifogásokkal áll elé felelet helyett. Azzal elkeseredten állottak fel és haza mentek, elhatározva, hogy többé rá sem gondolnak a leányra.

Ám könnyű első fölhevülésben ilyent mondani. De alig hogy az első indulat kipárolgott agyokból, megbánták hirtelenkedésüket, mert érezték, hogy a leány nélkül nem tudnak élni. Nem volt tehát más, mihez kezdjenek, mint az, hogy a leány kívánságainak teljesítésébe fogjanak.

Hozzáfogott hát mindenik, a maga módja és lelkülete szerint, hogy czélt érhessen.

Ishitsukuri herceget két fő tulajdonság jellemezte. Indulatos és ravasz volt s e kettő párosulása sokszor rávitte olyan dolgokra, a miket józan észszel nem tett volna meg.

Egy reggel elment az öreg házához s kérte, mondaná meg a leánynak, hogy útra készen áll a messzi Indiába. Elmegy a kehelyért s elhozza, ha tízszer százezer mérföldre kellene is utaznia. És elment, de nem Indiába, hanem Kiotóba, hol egyik templomban a Buddha-kép előtt egy füsttopáz-kehely állott. A templomban senki sem volt s ő a kehelyt gyorsan elvéve, brokát-tarsolyába rejtette.

Az így szerzett kehelylyel haza tért, szép tokot csináltatott neki, aztán ő s japán szokás szerint szépen színes selyembe göngyöltette, két szép csinált virággal diszítette s az öreg házához ment vele. Itt átadta a csomagot, kérve, vigye be azt leányának s mondja, hogy szerencsésen megérkezett a hosszú, veszélyes út után.

Az öreg ember elvette a csomagot s a leány szobájába vitte. A csomag tetején egy kis levél állott a következő versecskével:

Igaz szerelmemnek, küldöm igaz jelét,
 Érted hulló könnyel, hullattam érte vért.
 Ezer vésszel jártam a messzi Indiát
 Hü szerelmem nálad leli igaz díját.

A leány előtt gyanus volt a hercege gyors visszaérkezése. Gyanakodva vette elé a kelyhet a fénylő tokból s megnézte, vajon fénylik-e. De biz' annak még annyi fénye sem volt, mint egy szentjános bogárkának. Így szólt hát apjához:

— Tudod, hogy én nem akarok férjhez menni, csak a ti kedvetekért s csak igaz szívű emberhez. E kehely nem az, melyet én kértem, ilyen közönséges dolgot akárhol könnyen kerithet az ember. Nem kell sem a kehely, sem hozója. Azzal félrelökte a kelyhet s kérte apját, hogy minél előbb vigye innen akár hová, látni sem akarja azt. A herceg bosszúsan távozott. Kudarczának emlékét őrizte sokáig a kikoszorozott kériót gúnyoló szó: «Az értéktelen kelyhet ki szokták dobni a leány házából.» Így végződött a herceg ravasz fogása.

Kuramachi, a másik herceg is erősen vágyakozott a leány vonzalmát megnyerni és feleségévé tenni. Ő méltó párja volt herceg barátjának, csak hogy ravaszsága rendkívüli ügyességgel párosult. Bejelentette hát a leánynak, hogy elindul a tündérországi fa ágáért. Nagy feneket kerített a dolognak. Összes alattvalóit fegyverdiszbe öltöztette s mintha hadjáratba indulna, nagy dob és kürtszó mellett vonult ki a városból. Barátainak és ismerőseinek nem váltotta be útja célját. Azt mondotta nekik, hogy Iezikusiba (ma Kin-sin) megy fürdő-kurára. Alattvalói Nanyiváig (ma Osaka) kísérték. Itt ő hajóra szállott, alattvalóit pedig, azt mondva, hogy nem akarja az ismeretlen veszélyeknek kitenni, hazabocsátotta. Ezek örvendező, halás szívvel tértek házaikba.

A herceg elhajózott, de harmad nap titkon visszatért a városba s ennek egyik félreeső helyén álnéven egy házat bérelt, melyet háromszoros magas kerítéssel véttetett körül. Azután néhány igen ügyes ötvösművészt kerített s azokkal bezárkozva nagy titokban egy olyan ágat készítettett velök, a melyet Kagayahime követelt tőle. Mikor készen volt a galy, levelet írt barátainak, hogy megérkezett Nanyivába.

Ezek örömmel siettek a rég nem látott barát üdvözlésére s együtt tértek haza. Híre futott, hogy a herceg haza jött s elhozta a tündérországi ezüstfa ágát. A leány is meghallotta

a hirt s nagyon bús lett, mert ha a herczeg elhozta az ágat, akkor szavának kell állania és feleségévé kell lennie.

A herczeg, a hogy haza érkezett, a galyat azonnal egy dobozba helyezte és selyembe pakolva, virággal diszítve, úti ruhában ment a leányos házhoz. Itt így szólott az öreghez:

— Itt a galy, melyet leányod kért. Egyenesen, még le sem dobva úti ruhám, ide jöttem vele. Vidd be, kérlek, leányodhoz s mondd meg neki, hogy életemet ezerszer koczkáztatva szereztem meg ezt. Nézzé meg hát és készüljön, mert azonnal feleségül akarom venni. Az öreg bevitte az ágat. Egy kis költemény volt mellette:

Értéktelen volt életem,
A míg remegő két kezem
E galyat le nem törhette.
S bár száz halál gyilkos mérge
Lesett reám, a galy itt van, —
Várom díjam, hát boldogan.

A míg a leány a költeményt olvasta s az ágat nézte, az öreg ember így beszélt:

— Kívánságodat teljesítette a herczeg s elhozta a tündérkerti fa ágát. Te magad is látod, hogy ugyanaz, mint a melyet te kértél. Most érkezett, egyenesen idejött, úti ruhát járt sem vetve le. Így hát ez is a mellett szól, hogy ez az ág nem hamis. Én magam is tudom, hogy a herczeg jobban szeretett a másiknál. Kérlek hát, öltözzél fel gyorsan, mert a herczeg itt van és azonnal nejevé akar tenni tégedet. Ez egész rendén való dolog, ő igen sokáig oda volt s nem akar nélküled tovább élni. Beküldöm anyádat, szedjétek rendbe a házat, magam pedig a herczeghez megyek, ne legyen egyedül.

A leány egy szót sem szólott az öreg beszédjére, hanem kétségbeesve hajtotta fejét kezére s megtört szemmel bámult maga elé. Hogyne, hiszen most már férjhez kell mennie.

Ezalatt az öreg a herczeggel beszélgetett a külső szobában

— Igazán gyönyörű az a galy, hol és hogyan találta azt, mondja el herczeg úr.

A herczeg neki fohászkozva így beszélt el a történetet:

— Harmadéve február tizedikén Nanyivából indultam a tengeri útra. Nem tudtam merre van Tündérország s így a szerencsére és a szelekre bíztam magamat, mindegy volt nekem már, mert ha az ágat nem kaptam volna meg, úgy sem éltem

volna tovább. Hosszan hánytak ide-oda a habok és azt hittem már, hogy egész életem czéltalan bolyongással telik el. Egyszer bekerültem a nagy tengeri örvénybe, a honnan csak a gondviselés mentett meg, máskor meg óriás vihar ért utol, mely hegymagasságra dobálta hajómat s egy ismeretlen ország partjára dobott. Ez az ördögök országa volt, a kik, mikor észrevettek, megrohantak és megakartak enni. Alig tudtam hajómba visszamenekülni. Mikor látták, hogy nem foghatnak meg, háznagyságú sziklákat tördeltek le s dobáltak utánam. Azután beteg lettem s minden segítség nélkül feküdtem hajóm fenekén. Majd elfogyott az eleségem s én tengeri hinárral tengettem napjaimat. Betegségem alatt elveszítettem az irányt s azt sem tudtam, merre és hol vagyok. Ötszáz nap mult már el s én lemondottam a reményről, hogy még egyszer megláthassam országomat. Ekkor egy reggel igen nagy és magas, gyönyörű kinézésű szigetet láttam meg. Ugy gondoltam, hogy ez Tündérország és sietve hajóztam arra felé. Közel érve hozzá, nem mertem azonnal kiszállani, az ördögök szigetén történtek óvatossá tettek, három napig hajóztam a sziget körül, hogy kikémleljem. Egyszerre a meredek oldalon oly szép leányt láttam lejönni, mint egy égi angyal. Ezüst kelyhével vizet meríteni jött a partra. Bátorságot véve én is partra szállottam s megkérdeztem az angyali szép leányt, hogy hívják ezt az országot. A leány megmondotta, hogy Tündérországnak. A mikor ezt meghallottam, olyan örömmre gyúltam, a milyent még eddig soha életemben nem éreztem. A leány megkérdezte, hogyan hívnak. Nem mondtam meg ám igaz nevemet és szándékomat. Azt feleltem, Hakamumrinak hívnak és eltévedt hajós vagyok. A leány sajnált és azt mondta, várjak itt egy kicsit, ő megjelenti a királynőnek, hogy itt vagyok. Azzal eltűnt a meredek oldalon. Én is szerettem volna fölmenni a hegyre, hogy meglássam Tündérország belsejét, de a hegy oly meredek volt, hogy nem tudtam fölmenni rajta. Elindultam hát, hogy lankásabb helyet keressek s hamarjában egy folyóhoz értem, a mely mellett keskeny ösvény vezetett a sziget belseje felé. Nemsokára egy gyönyörű kis völgyre találtam. A nagy ezüsfolyóba arany-, rubint- és smaragdpatatok folytak gyémánt tavakból. A patakokon drágakő-hidacskek vittek keresztül, a selyemréteken csodálatos fák állottak,

melyek szebben ragyogtak, mint a nap, mint a gyémánt. Az a fa, melyről ez ágat levettem, nem volt ám a légszebb, voltak ott sokkal szebbek is, de én nem akartam más formát hozni, mint a milyent leányod kívánt. Az ágat letörve, gondolkoztam, ne várjam-e vissza a leányt, hogy Tündérországot egészen megnézhessem. De nem sokáig haboztam, nem akartam időt veszíteni, az ágat gyorsan hajómba téve, elhagytam a szigetet. E perczen érkeztem meg s egyenesen ide jöttem hozzátok. Az öreg csodálkozva szólt:

— Mi volt ehhez képest az én fáradságom, mikor a sok bambuszt hordottam a hegyről! Bizony, bizony semmi sem.

A herceg örömmel hallotta az öreg szavait, mert jó jelnek vette azt a leány megnyeréséhez s így felelt:

Fáradságom, sajnós,
Nem elhagyott, árva,
Három éve könnyem,
Hűséges dajkája,
Három éve vizes
A kabátom ujja,
A könnytől, mit rá önt
Szivem forró búja,
De megszárad, tudom,
Hogyha lányod esőkja,
Édesen hull reá
Szomjas ajakamra.

Alig végezte a herceg szavait, nagy zajjal hat ember jött be a kapun s a herceget meglátva, így kiabáltak: — Ah! itt vagy, drága herceg úr! . . . No szép herceg vagy, mondhatom; a ki a szegény embereket úgy rászedi, mint te minket, az ne mondja hercegnek magát; ezer napig dolgoztat bennünket s akkor a faképnél hagy, nem fizet. Hiába való volt a ravasz titkolózás, mindent megtudtunk; azért kellett, úgy-e, az ág, hogy rászedj egy tisztességes polgárleányt; csak azért sem lesz semmi belőle; minket megcsaltál, de mást nem fogsz megcsalni, ne félj; itt van összeszámolva az ezer nap munkadíja, tessék megfizetni . . . — Így kiabáltak össze-vissza, hogy az egész utca összefutott reá.

Az öreg ember méltatlankodva fordult felé: — Mi ez, herceg úr? — Ám ez ijedtében s még inkább szégyenében magán kívül volt, s rövid habozás után sarkon fordult s az utcánép gúnyolódása között elfutott lakására.

A leány elkérte a művészek levelét, mely csak megerősítette szavaikat. Kifizette nekik munkadíjakat s azok hálálkodva távoztak. Azután apját kérte szobájába s így szólott hozzá:

— Mi azt gondoltuk, hogy az ág igazi, látod, hamis volt, mint adója rossz, ravasz ember. Kérlek, küldd vissza neki ravaszága jelét.

— A legnagyobb örömmel — felelt az öreg — s azzal összezsomagolva elküldötte neki.

A leány igen örült, hogy e ravaszság kiderült s nem kellett férjhez mennie. Öröme dalban tört ki:

Mézes szódra az álgalyat
 Színigaznak hittem én,
 Bús szivemben haldokolva
 Sírt a csalódott remény,
 Ám kiderült a hamisság;
 Nem leszek hát így rabod;
 Megkönyörült az ég rajtam
 S én újra szabad vagyok.

Így dalolt s fölverte jókedvével a házat.

A herczeg, a ki szobájába rejtőzött, nem bírta szégyenét elviselni. Nem akart többet emberek közé menni. Ezért lakása hátsó ajtaján kisonva elindult, hogy valahova elrejtse magát. A szerencsétlenség épen arra hozta a művészetet, a herczeg meglátva őket, oly végtelen haragra lobbant, hogy kardját kirántva támadt reájok. Ezeknél csak bot volt s így a dulakodásban, melyben minden pénzők elszóródott, ők húzták a rövidebbet, s a mily gyorsan tudtak, elfutottak a dühös herczeg elől. Ez némileg kielégített bosszúvágygyal ment tovább, fel a hegyek legvadabb részébe, a hol emberi lélek alig járt valaha. Alattvalói, hozzátartozói mindenféle keresték, de nem tudták megtalálni. Mindenki azt hitte, hogy szégyenletében elpusztította magát. —

Abenomiushi igen gazdag ember volt és igen kényelemszerető. Nem sokkal a leány követeléseinek meghallása után egy nagy khinai kereskedőhajó érkezett Japánba. A miniszter összehalkolt egy csomó pénzt s melléje írt egy levelet. Ezeket elküldötte egy hű szolgájától a khinai kereskedőnek. A levélben ez állott: «Egy szőrmeköpenyre van szükségem, mely az eléghetetlen tűzi egér bőréből van készítve. Úgy hallottam, hogy ilyen egér csak Khinában van az egész világon. Hozz nekem, ha újra Japánba jössz, bárhonnan ilyen köpenyeget.»

A khinai elolvasva a levelet, azonnal választ küldött reá: «A kért köpenyeg nincs Khinában, sem tűzegér nem él már egy sem ott. Hallottam a tűzegerekről s a bőrükből készült köpenyegről, de még nem láttam ilyet soha. Ha azonban nemcsak mese az egész, bizonyára megkerítem és elviszem neked. Azonnal Indiába indulok, mert úgy hiszem, csakis ott kaphatok ilyet. Ha nem létezik a világon, a mikor újra hozzátok jövök, pénzedet visszaadom.»

Egy év múlva megjött a hajó. A mint ezt a miniszter meghallotta, azonnal egy lovas legényt küldött a khinaihoz Csikusiba (a régi Japán egyetlen szabad kikötője). Hét nap múlva visszaérkezett a fiú a következő levéllel: «Olyan köpeny csak egy van a világon. Ezt régen az Indiából Khinába jött első böles buddhista pap viselte. Halála után a köpeny a hegyi templomban maradt. A papok nem merték eladni a mandarinok tudta és beleegyezése nélkül. Így a tisztviselőknak is, az engedélyért, a papoknak is, a köpenyegért, igen sok pénzt kellett kiadnom. A mit te adtál, nem volt elég, a magam pénzéből még ötven yent fizettem reá. Ha tehát a köpenyegyet meg akarod tartani, küldd el azonnal a pénzt, ha nem, visszaviszem azt magammal.

A miniszter nem sokallotta az ötven yent és igen örült, hogy a köpenyeg megvan s teljes szívéből köszöntötte Khinát, mely őt üdvéhez segítette.

A meghozott köpenyeg igen szép volt. Gyöngyházzal, korállal volt kirakva a doboz, melyben állt, s ő maga kékes-sárga színével, csillogó fényével bámulatra ragadta a minisztert. Igazán drága ereklyének látszott e köpenyeg. A miniszter most már nem csodálkozott, hogy a leány vágyott e köpenyre, oly szép az, hogy minden asszony vágyának tárgya lehetne. A miniszter visszapakoltatta a köpenyt a dobozba s azt szépen felékesítve elküldé a leányos házhoz. Nem-sokára ő maga is fényes ruhában és azon hittel indult oda, hogy még ma asszonyt hoz a házba.

Az öreg ember, a ki nagyon búsult, hogy leánya férj nélkül marad, örömmel vitte a csomagot a szobájába. A leány kibontotta és megnézte. Egy kis vers is volt mellette.

Íme a köpeny, a mely el nem ég,
Ép mint szerelmem, bár örökké ég.

A leány elolvasva így szólott:

— Igen szép, de kétkedem valódiságában.

Az öreg így felelt:

— Hová gondolsz! Ilyen köpenyt nálunk nem láthatni s az egész világon ilyen nincsen több, csak ez.

— Igazi lehet, apámuram, de hátha mégsem. Az eddigi tapasztalat óvatosságra tanított. Ha igazi, nem ég el. Kérlek tehát, tedd a tűzre, hogy lássuk meg, mit ér s olyan jó-e, a milyen szép.

Az öreg ember kiment a kapu alatt váró miniszterhez s megmondotta neki a leány kívánságát.

— Csak rajta, öreg, — felelt ez — én nem kételkedem valódiságában.

Az öreg ember a tűzre dobta a köpenyt s az hatalmas lángokat vetve egy pillanat alatt megsemmisült. A leány ezt látva örömmel szólott ki:

Mint a köpeny, úgy szerelmed,
Mondád, el nem ég . . .
. . . Por mindkettő, más válaszra
Nincs mért várjon még.*)

A miniszter csalódva és bosszúsán tért haza, a leány pedig örült, hogy nem kellett miniszternévé lennie.

Otomo is igen természetesen szerette volna a leányt bírni. Neki a sárkány koronája hegyén levő öt színű követ kellett volna elhoznia. Otomo egyenes lelkű ember volt, de szintén kényelmes, nem szerette magát megerőltetni. Ezért minden alattvalóját magához hívatta, elmondá nekik kívánságát s nagy jutalmat ígért annak, a ki elhozza neki az ötszínű követ. Az alattvalókra nagyon rosszul hatottak Otomo szavai és így feleltek:

— Szívesen engednénk kívánságodnak, urunk, de ez szinte lehetetlenség, mert azért hosszú tengeri utat kellene tenni, aztán a sárkánnyal küzdeni. Mi mindnyájan családos emberek vagyunk, e vállalat életünkbe kerülhetne. Engedj meg hát, urunk, de nem tehetjük meg kívánságodat.

Otomo igen mérgelődött e feleletre. Parancsolóan szólott hát alattvalóihoz:

*) A vers eredeti szövege — mint a legtöbb régi japán költeményé — kétféle jelentésű. Ennél első jelentés a fenti, második pedig: ha tudtam volna, hogy e köpeny elég, nem engedtem volna tűzbe dobni.

— Ti hűbéreseim vagytok s így parancsom teljesítése kötelességtek, még ha életeteket kérem is. Nem kell a köért idegen országba mennetek. A mi hazánkban is van sárkány, vegyétek el attól. Parancsolom tehát, hogy azonnal útra keljeteek. Pénzt és élelmiszert bőven kaptok tőlem.

Az alattvalók feleltek: — Parancsod szerint teszünk, uram, s megkíséreljük a lehetetlennek látszót, bármi történjék is velünk.

— Ez már más beszéd — felelt Otomo — menjeteek hát, míg oda leszteek, én szobámba zárkózva hús nélkül böjtölök, hogy szerencsével járjateok. — Azzal bőségesen adva pénzt és élelmi szert, útra eresztette őket azon szóval, hogy a kö nélkül ne merjenek hazajönni.

Az alattvalók elkeseredve mentek haza felé a hegyek közt fekvő tartományukba. Útközben elkezdetteek beszélni a történetekről. Nagy volt az elégedetlenségök urok ellen. — Uruk szerelmes lett; azóta igen rossz ember; az ő bolondsága miatt kell elhagynunk családunkat s kockára tenni életünket; bolond, a ki elmegy egy bolond kedvéért — így folyt a szó egymást követve. Alaposan eláztatták urokat egymás között s végül elhatározták, hogy ők bizony egy lépést sem tesznek, hanem elosztják egymás között a pénzt és otthon maradnak, vagy más úr hűbéresei lesznek. Eszök ágában sem volt a köért menni.

Otomo, a ki nem akarta, hogy megtudják, hogy a köért nem ő ment, mindig lakásában maradt, nem ment sehová s nem fogadott el senkit. Otthon azonban nagy változtatásokat csinált a háznál. A régi épületet elbontatta, helyette fényes új házat rakatott. Minden farész gyönyörű aranyozott lakkból volt készítve, a falakat selyem damasztal húzatta be, melyekre a legjobb művészekkel festetett gyönyörű képeket. A ház fedele szalma helyett selyemfonálból készített kévékkel volt befödve. Mikor már azt hitte, hogy alattvalói nemsokára visszatérnek, elkergette régi feleségét, hogy a megunt-csúfot új-széppel cserélje föl. Egyedül lakott s alig várta, hogy a leányt haza hozhassa asszonyául.

Ez alatt telt az idő. Elmult egy év s alattvalóiról semmi hírt nem hallott, levelet sem kapott.

Aggódni és kételkedni kezdett ezeknek sikeres munkájában. Végre megunt a hosszas várakozást.

Két szolgáját maga mellé véve, álrühában Nanyivába ment. Itt a kikötő felügyelőjétől megkérdezte, nem hallott-e valamit az Otomo úr alattvalóiról, kik a sárkány ellen mentek, hogy koronája drágakövét elvegyék tőle. A hajós nevetve felelt vállát veregetve:

— Furcsa bogár vagy te, barátom, s bolondokat beszélsz, — nem az a világ van már ma, mikor valaki sárkányvadászatra indul. Ma már több eszök van az embereknek, mint neked.

A herczeg mérgelődött a felügyelő kihívó beszédén, de nem ismertette meg magát. Így sem a kikötő őrétől, sem másoktól nem tudhatott meg semmit alattvalóiról, s a hosszú utazást saját tartományába nem akarván megtenni, elhatározta, hogy ő maga megy el Iczikusiba a kőért. A sárkánynyal könnyen végez, úgy hitte, hogy nyilával lelövi s azzal vége.

Felfogadott hát egy hajóst s szolgálival hajóra szállva, útnak eredt.

Utazásuk nem volt szerencsés. Erős, nagy vihar jött reajok. Elsötétedett az egész világ, szél dobálta hajójukat. A mennyei tüzes golyó örülten futkosott az ég boltján ide-oda, óriás szikrákat ütve ki belőle.*)

Egyszerre egy óriás hullám oly sok vizet öntött hajójokba, hogy az sülyedni kezdett. Teljes erejükből merték ki a vizet, hogy megmeneküljenek.

Otomo, ki még tengeri vihart ez ideig nem ért meg, igen megijedt. Remegve, tengeri betegségtől kínozva ment a kormányhoz s kérdezte, mi lesz velök, úgy-e, meg kell hallniok, elnyeli őket a tenger?

A hajós mogorván felelt:

— Ha el nem sülyedünk, a szél fogja hajónkat összetörni vagy az Isten tüzes golyója zúzza össze. Öreg hajós vagyok, de még ilyet nem láttam. S ha még ezektől megmenekülnénk is, bizonyára Nankaiba**) hajt a vihar, a hol étlen kell elpusztulnunk. Mi mindnyájan el vagyunk készülve a halálra. Meg kell halnunk, mert olyan rossz urat szolgálunk, mint ön.

*) Villámlott és dörgött. A régi japáni naiv hit így hitte a villámlás és dörgés keletkezését.

**) Nankai. Mesés sziget a déli tengerben, melyen sem víz, sem növény, sem élőfa nincsen. Némelyek a mai Quatraliát látják benne.

A herczeg értetlenül és kétségbeesve nézte a hajóst:

— Reményt akartam meríteni szavaidból s te még jobban elrémítesz és engem okozol mindenért. Miért vagyok én az oka e viharoknak, nem tudom megérteni. Te hajós vagy, ösmered mesterségedet s nem szabad szidalmaznod, hanem azon kell lenned, hogy megmentsed életedet s azzal együtt a magadét is.

— Én nem segíthetek sem önön, sem magamon — felelt a hajós. Legfőlebb az Isten könyörülhetne rajtunk; ha ön nem volna hajónkon, úgy bizonyára megszabadulnánk, de így el kell vesznünk, mert ön istentelen szándékkal a sárkányok ellen indult. Azok megtudták ezt s azért fújják e nagy szelet. — A többi hajósok is oda jöttek. Mindenki-nek halálos félelem ült az arcán s esdve kérték a herczeget, tegyen le szándékáról s kérje az Isten bocsánatát és kegyelmét.

A herczeg, ki a hajósok szavaiból reményt meritett, leborulva, összetett kézzel imádkozott:

— Istenem, Istenem, kérlek kegyelmezz, bocsáss meg és szabadíts meg bennünket! Hibáztam, gonosz tervvel jöttem a sárkányok ellen, kik a te hűbéreseid. Megbántam bűnömet, nem fogok egy kis újjammal sem a sárkányokhoz érni, nem fogom még egy hajók szálát sem bántani! Kegyelem, Isten, kegyelem! — És ezt elmondotta a hajósokkal együtt százszor, ezerszer, hol állva, hol meg leborulva.

Kis idő múlva a koromsötét ég kiderült, a dörgés-villámlás elállott, de a szél még mindig erősen fújt s nagy volt a hullámverés.

A herczeg rémülete nem mult el. A kiállott félelem egészen beteggé tette s még egyre kétségbeesve imádkozott. A hajós megsajnálta és vigasztalva szólott hozzá:

— Ne aggódjék már, herczeg úr. Lássa, elmult a vihar legnagyobb része, ez a szél már semmiség, ezzel meg tudok én már küzdeni. Az Isten meghallgatta imádságunkat és a sárkányok, kik e vihart csinálták, megbékéltek. Három-négy nap múlva partra érünk minden bizonynyal.

A herczeg üveges szemmel nézte a hajóst s úgy tetszett, mintha nem is hallaná, mit beszélnek neki. A hajós-nak igaza volt. Negyed nap reggel parthoz értek. Akashi tartomány partjai voltak ezek.

A herczeg a homokos partvidéket látva, azt hitte, hogy Nankaiban vannak. Láza, mely a vihar óta csak nagyobb lett, rémképeket festett eléje s elájulva esett a hajófenéken végig. A hajósok szalma-gyékényből kis sátrat csinálva, lefektették a lázas önkivületbe esett herczeget s a kormányos elment a tartomány főnökéhez megjelenteni a történeteket. A tartományfőnök személyesen jött a hajóhoz a herczeg meglátogatására, a ki régi barátja volt. Szánandóan nézett ki szegény herczeg, gyomra feldagadt, ajkai a láztól kicserepesedtek, szemei ökölnagságra kidülledtek. A főnök hordágyat hozatva, óvatosan belefektette a herczeget és lakására vitette. Hosszantartó betegség következett a herczegre. Sokáig élet és halál közt lebegett.

Elűzött felesége meghallva ezt, oda sietett ápolására. A csalfa alattvalóknak is fülébe jutott e dolog. Összegyűltek hát és mindent megbeszélve elhatározták, hogy ők is meglátogatják beteg urokat. Eddig mindig félték, hogyha urok megtudja, hogy nem mentek a drágakőért, erős büntetést fognak kapni, de most elmúlt félelmök. A herczeg maga indult el a kőért s személyesen győződött meg, hogy azt megszerezni lehetetlenség. Így bizonyára nem fogja őket megbüntetni.

Mikor az alattvalók csoportja oda ért, a herczeg már jobban volt, eszmélete visszatért, láza elmúlt, csak igen gyenge volt még. Nagyon örült, hogy alattvalói eljöttek. Mikor ezek a drágakőről akartak beszélni, hogy hibájokat szépítve haragját elkerüljék, a herczeg félbeszakította:

— Igen örülök, hogy ti felhagytatok a kő keresésével, nemde én bizonyára a tengerbe veszttem volna. A sárkányok a szél urai s az Isten alattvalói, a ki dörgésével és villámlásával védi azokat. Ha mi a sárkány kövét elraboltuk volna, azok bosszúból az egész vidék népét ölték volna meg. Mindennek az a leány az oka. Ő gaz, rablógyilkos, mert annyi ember életét akarta elveszíteni. Igazi gonosz ördög s én mától fogva még feléje se nézek háza tájának. Ti se menjetek arra felé, mert gonosz varázslatával elbűvöl és megront titeket.

A herczeg ezután hordágyba feküdt, alattvalóitól kísérve haza ment s bő jutalmat adva nekik, elbocsátotta őket. Barátai is meglátogatták s tréfálózva bosszantották, hogy az egy

kő helyett kettőt hozott: két kiálló szemét. Mindnyájan nevettek az oldalnyilallásig.

A visszakerült régi feleség leszedette a selyemfedelelet s okosabb dologra: szép szövetek szövésére használta föl.

A herczeg meggyógyult, de szeme kidülledve maradt, úgy hogy mindenki bosszantotta és csúfolta, hogy egy kő helyett kettőt hozott. Végre már ki sem tudott menni házából e miatt, s annak legelrejtettebb zúgában húzva meg magát, könyveinek élt csupán.

Még csak egy volt a kérők közül hátra: Isokami.

Hosszas kérdezősködés után azt mondták neki, hogy a minden asszonyi szenvedést megkönnyítő kagylót csak egy olyan fecskéfészekből, illetve fecskétől lehet elvenni, a mely épen tojik. Összehívatta hát minden szolgáját s elmondotta nekik kívánságát. Ezek igen sok fecskét megöltek, de egynek gyomrában sem találták meg a kagylót. Végre urokhoz menve jelentették:

— A környékben nincs már fecskéfészek, mert minden fecske a mikadó nagy konyhaépületének kiczifrázott eresze alá költözött, azokat pedig nem szabad megölni.

A herczeg a konyha hosszában magas állványt készíttetett; arra húsz embert küldött fel, hogy lessék meg, mikor tojik a fecske s vegyék el tőle a kagylót. Az emberek fölmentek az állványra s lefeküdvé lesték a fecskéket. De ezek a nagy állványtól és sok embertől megijedve kirepültek fészkeikből s a levegőben ide-oda szálldosva, nem tértek többé vissza házaikba. A szolgák jelentették uroknak, hogy a fecskék mind elrepültek és így ok nélkül várnak az állványon a tojó fecskére.

A herczeg oda jött s ő is átlátta, hogy így lehetetlen lesz a kagylót megkeríteni. Ekkor oda jött a főkonyhamester s a herczeget köszöntve megkérdezte, mit akar tulajdonképen. Ez elmondotta neki a dolgot. Az öreg konyhamester így felelt: — Így nem ér czélt, herczeg úr, hanem ha reám hallgat, bontassa le az egész állványt és küldje el a sok embert. Aztán az egyik gerenda végére köttessen egy csigát, a kötél végére egy kosarat. Ebben huzassa fel egy ügyes emberét a fecskéfészekig. Egy embertől nem ijed meg a fecske. A kosárban ülő ember könnyen megismerheti a tojó fecskét arról, hogy a fecske, mielőtt tojnék, hétszer fordul meg

maga körül. Mikor hetedikszer fordult, az ember nyúljon hirtelen a fészekbe s vegye el a kagylót.

A herczeg megfogadta a tapasztalt öreg tanácsát s az állványt elbontatva, egy embert kivéve, mindenkit elküldött. A kötelet ő maga húzta, hogy szolgálja a fészekhez juthasson. Ezalatt este lett s a fecskék rendre fészekbe repültek. A szolga elnyomott hangon szólott: — Most forog egy fecske. — A herczeg: — Vigyázz, a hetedik fordultnál nyulj a fészekbe s vedd el a kagylót.

A szolga szót fogadott, de nem talált semmit a fészekben. A herczeg mérges lett: — Ej! ügyetlen vagy, jer le, majd én megyek fel. — Azzal leeresztette a szolgát, belé ült a kosárba s felhúzatta magát a fészekhez. Nemsokára forogni kezdett egy fecske. A hetedik fordultnál a herczeg villámgyorsan nyult a fészekbe és — Megvan, megvan! — kiáltotta, összeszorított markát kihúzva a fészekből.

— Ereszsz le gyorsan, szólott a szolgálóhoz. Ez elkezdte gazdáját lefelé eresztetni. Félúton a kötél elszakadt s a herczeg bukfenchez vetve esett le, eszméletlenül terülve el a földön. A szolga sópánkodva élesztgette az eresz alá vitt gazdáját.

Ez nem sokára magához tért, de keresztcsontjában irtózatosságot érzett. Jajgatva panaszkodott, de megvigasztalta az, hogy összeszorított markában még mindig ott érezte a talált valamit.

— Hozz hamar világot, hogy lássam mi az, — szólott a szolgálóhoz. A hozott világnál kezét közel emelve szeméhez, féltő óvatossággal nyitotta föl markát. Az tele volt a fecskefészek rendes tartalmával. A herczeg elkáromkodta magát és messze dobta a piszkot. Menni nem tudott a fájdalomtól, úgy vitték haza, a hol irtózatosságot érzett között feküdt.

Esetének híre ment s mindenki azzal bosszantotta:

— Mi van a markodban, herczeg úr?!

A nagy testi fájdalom, a lelki szenvedés a leány miatt s hozzá a nagy szegény csúfos felsülése miatt úgy elgyötörték, hogy soványabb lett, mint a gyertyaszál.

A leány meghallotta a herczeg nagy betegségét és a következő kis levelet írta:

Hallom, hogy nagy baj ért,
Sajnálak végtelen

Téged, ki évekig
 Vártál türelmesen.
 Sok rosztat beszélnek,
 Való-e, nem tudom,
 Írj, hogy vagy s mi igaz,
 Válaszod' fogadom.

A herczeg már nagyon oda volt, mikor e levelet vette. Elolvassa egy pillanatra magához tért s így felelt:

Összetört testemmel
 Fekszem kórágymon,
 Jobban fáj a lelkem
 Érted, szép angyalom.
 Nem szántál, nem segísz,
 Haldoklik szűm, testem.
 Miattad pusztult el
 Én ifjú életem.

Rövid időre reá a herczeg meghalt. A leány sajnálta, mert látta, hogy nem volt rossz ember. Ám másfelől nagy volt az öröme azon, hogy nem kellett férjhez mennie s hogy rendre minden kérésétől megszabadulva, szülőinek adott szavától megmenekült. Az öregek pedig igen búsultak, hogy leányuk pártában maradt.

Végre a mikadóhoz is eljutott a leány szépségének híre. Megkérdezte udvarhölgyeit, mi igaz e beszédből s mi van a dologban, hogy már négy hü emberét veszítette el e miatt. Az udvarhölgyek alaposan leszólták a leányt s annyi rosztat mondtak róla, hogy a mikado érdeklődése a végletekig fokozódott. Megparancsolta hát udvarhölgyei egyikének, hogy menjen azonnal a leányhoz az ő nevében, beszéljen vele és siessen vissza jelenteni neki a látottakat.

Az udvarhölgy büszkén, hogy a mikadót helyettesíti, fényes öltözetben, udvari kísérettel ment az öreg ember házához. Méltósággal ment be a lakásba s majdnem parancsolóan szólott az öreg párnak:

— Az uralkodó helyettese vagyok. Urunk meghallotta leányod szépségét és elküldött engemet, hogy személyesen győződjem meg a hír valóságáról. Szólítsd hát leányodat, vagy bocsáss hozzá, azonnal látni akarom.

Az öreg bement leánya szobájába és elmondva neki a dolgot, így szólt:

— Fogadd el, kérlek, azonnal a mikado küldöttét — nem szabad visszautasítani, sem várakoztatni.

A leány felelt: — Én a mikado követét nem fogadom el. A mikado és egész udvara könnyelmű életet folytat. Én nem akarok olyan lenni, mint ők s nem kívánom sem az udvar, sem a mikado barátságát, mely ártatlanságomat bemocskolná.

Az öreg igazat adott leányának s visszamenve így szólott az udvarhölgyhöz: — Bocsásson meg, asszonyom, de leányom, bár nem gyűlöli az uralkodót, mégis sem őt, sem önt nem akarja fogadni. A magamfajta emberek leányai háziasan vannak nevelve s nem oly szabad szellemben, mint az udvari nép. Leányom szégyellené magát, mind ön, mind az uralkodó előtt, ezért lemond a szerencséről, hogy önöket megláthassa. Ezt mondotta leányom s én teljesen osztozom az ő nézetében, neki mindenben igaza van.

Az udvarhölgy igen megharagudott: — Én a mikado vagyok, minden japánok ura, élet és halál bírója. Parancsolom hát, hogy leányod azonnal bocsásson szobájába. A nélkül innen nem távozom.

Az öreg ember visszament a leányhoz: — Nincs mit tennünk, leányom, az egyenes parancsnak kötelességünk engedelni. El kell fogadnod az udvarhölgyet.

— Én nem fogadom el — felelt a leány — s a melyik pillanatban a hölgy szobám küszöbére lép, én megölöm magamat. Mondd meg ezt neki.

Az udvarhölgy irtózatos dühvel tért vissza urához, a leány vesztére esküdvé. Mindent mondott, csak jót nem, a leányról és az öregekről.

A mikadó nem sok ügyet vetett a böbeszédű szószátyár asszonyra. Az a hallatlan, vakmerő ellenállás, melynek párja eddig nem akadt, csak még erősebbé tette vágyát s elhatározta, hogy bármily áron is, de megnyeri a leányt. Magához hívatta hát az öreg embert s így beszélt vele:

— Udvarhölgyemet hozzád küldöttem, hogy leányodat láthassam, de ti nem engedelmeskedtetek parancsomnak. Olyan szép-e a te leányod, mint a hír beszéli?

— A szülőnek szép. még ha csúf is gyermeke, — felelt tartózkodva az öreg.

— Nem azért kérdeztelek, hogy így felelj. Szép-e a leányod és miért oly büszke, erre felelj.

Az öreg átlátva, hogy hiába keres kibuvót, részletesen

felelt: — A leány igen szép, felséges uram. Nincsen mása a világon. Nem e földről való lény; egész lénye ragyog; feje körül égi fény van, mely egész házunkba fényt lövell. Ez az oka is, hogy nem engedett felséges uram parancsának. Én véghetetlenül sajnálom ezt, de nem segíthetek rajta, nem édes gyermekem s így nem rendelkezhetem vele.

— Most már értem kevélysége és szépsége okát. Az a leány nem való közönséges embernek. Elhatároztam, hogy magamévá teszem őt. A leányt kis korától fogva, mondod, te nevelted. Így ő köteles parancsodnak engedelmeskedni. Eredj haza, beszélj vele s rögtön hozz választ. Ha enyém lesz a leány, akkor neked jutalmul koronát adok.*

Az öreg nagyon megörült az uralkodó jó szándékának és az ígért koronának. Haza érve így beszélt leányához:

— A mikadó igen jó ember, feleségül akar venni tégedet. Ez már más beszéd, mint a mit az udvarhölgy mondott. Így nincs semmi kifogásom a dolog ellen. Te az uralkodó neje léssz s én koronát kapok jutalmul. Kérlek, határozd el hát gyorsan magadat, mert azonnal választ kell vinnem. A leány így felelt:

— A mikadónak már van egy felesége, én nem akarok az ő második felesége lenni, hogy az elsőnek szolgálója legyek. Ha te kényszerítesz, elmegyek az udvarba, hogy te megkaphasd a koronát, de a hogy te eljössz onnan, megölöm magamat. Ha akarod, rögtön megviheted válaszomat, akár engem is magaddal vihetsz. Az öreg így felelt:

— Nem kell nekem, édes leányom, a korona a te halálad árán. Jobban szeretlek én tégedet százezer koronánál.

Kagayahime megölelte apját s így szólt: — Aztán gondold meg még azt is, jó apám, hogy mit szólna arra a világ, ha én a mikado második felesége lennék. Mindenki jól tudja, hogy eddig minden kérőmet visszautasítottam s hogy már annyi ember halt meg miattam. Hogy fogna gúnyolni és kacagni az egész világ engemet s velem együtt titeket is. Nos, úgy-e, te sem szeretnéd megérni ezt?

Az öreg a mikadóhoz ment s egész nyiltan elmondotta,

*) *Kammuri* koronaszerű fejdísz, egyike a legnagyobb kitüntetéseknek, melyet csak a legfőbb nemesek kaptak.

hogy a leány készebb meghalni, mint a mikado második felesége lenni.

— A leány engemet nem látott és nem ismer. Nem adom hát fel a reményt, hogy ha meglát, megváltoztatja szándékát. Én magam is okvetetlenül látni akarom. A ti házatok közel van a hegyekhez, a merre én vadászni szoktam. Te most haza mégysz és nem szólasz otthon semmit. Az idő még elég korai, kiadom a parancsot, hogy vadászatot tartok s a hegyről egész udvarommal házadba térek.

Az öreg haza ment s a mikadó is pár perc alatt egész udvarával a hegyek felé tartott, honnan vadászat nélkül az öregek házához mentek.

A mikadó fölnyitotta a leány szobájának ajtaját. Egy fénylő tüneményt látott ott, feje körül gloriával, mely elvakította szemét. Elbűvölten közeledett feléje. A leány elakart futni, de a mikado megragadta karját. Erre másik kezével elrejtette arcát. A mikado erőszakkal tépte le kezét és elsodálkozva látta a hófehér arcot, aranszín haját. A leány menekülni akart, de a mikado vasmarokkal tartotta:

— Szép vagy, ember nem látta édes tünemény. A kezeim közt vagy, nem bocsátlak el, enyémnek kell lenned. Azzal megparancsolta alattvalóinak, hogy hozzanak egy hordszéket s abba erőszakkal akarta behurczolni a leányt.

Ekkor egyszerre a vergődő leány eltűnt az uralkodó kezei közül, teste megsemmisült és csak egy árnyék maradt helyén. Mindenki ijedt bámulattal nézte e csodát s az uralkodó így szólott az öreghez: — Igazad volt, ő nem földi lény, más világ lakója, talán egy istennő.

Aztán a leány ott lebegő árnyékához fordulva szólott:

— Kérlek, bocsásd meg heveségemet és mutasd meg még egyszer magadat. Embernek véltelek, nem az vagy s így lemondottam minden erőszakos, lehetetlen szándékomról. Haza akarok térni, de még egyszer látni szeretnék.

Így kérte esdekelve az uralkodó s a leány újra fölvette testi alakját.

A mikado igen megörült ennek. Megparancsolta alattvalóinak, hogy rögtönözzenek egy fényes ünnepélyt az égi lény tiszteletére.

A hódoló ünnep, melyen az egész udvar részt vett, igen

szép volt. Közben estve lett s az uralkodónak haza kellett térnie. Így búcsúzott a leánytól.

Te égi lény, nem lehettél
Boldogságom adója,
Bár palotám kis lakóddal
Vigan váltottam volna.
Búsan megyek és útközben
Visszanéz sokszor szemem,
Hisz itt veszett, kis házában
Éretted égő lelkem.

Kagayahime így válaszolt:

Jobb kunyhóban, hol
Szerető család
Angyali szerelme
Üdvösséget ad,
Mint fénylő lakod
Aranyos rabja,
Szolgaság jármát
Búsan siratva.

A mikadó öröme végtelen nagy volt, hogy választ kapott. Szomorúan ért palotájába, nem akart senkivel beszélni, kerülte nejét, udvarhölgyeit, minisztereit, nem törődött az ország bajaival s egyedüli vigasztalása a levelezés volt, melyet a leánynyal folytatott.

Három év repült el újra minden nevezetesebb esemény nélkül s az öreg ember szép családi boldogságát semmi sem zavarta. Kagayahime huszadik évében volt már s az öregek lemondottak arról a gondolatról, hogy őt földi emberhez erőszakolják.

A harmadik év vége felé azonban odalett a kis család boldogsága. Egy szép estve Kagayahime a holdban felejtette tekintetét. Hiába szólottak hozzá az öregek, ő nem hallotta azt. És ettől fogva napról-napra leste a hold feljöttét és szoborrá vált arczzal órákig, éjjeleken át leste, nézte azt.

A cselédség, anyja, apja kérték, ne nézze mindig a holdat, de mindez hiába volt. A leány nem tudott megválni tőle és egyre szomorúbb, egyre bánatosabb lett.

Az öregek sírva kérték, hagyja a holdat, igen szomorú dolog az: — Látod — szóltak — mióta a holdat nézed minden oly szomorú lett nálunk, eltűnt nevető arczod, oda lelked derüje. Te magad sápadtan, könnyes szemekkel jársz egész

nap ide-oda. A te bús arczod elvette a mi örömlenket is. Nincs semmi kedvünk, gyász lett az életünk. Mondd meg leg-alább, mi bánt, hogy tudjunk vigasztalást keresni bajodra.

— Nem tudom bajom okát adni, — felelt a leány — de ha a hold feljön, mindig szomorú vagyok. Nem akarom nézni én, de ellenállhatatlan erő kényszerít reá. Kénytelen vagyok vele, pedig egyre szomorúbb, egyre bánatosabb leszek, jól érzem.

Hiába volt a szülők dédelgetése, maradt minden a régi-ben, sőt még rosszabbra változott. Már nem csak nézte, hanem beszélt hozzá érthetetlen nyelven, érthetetlen szavakat, majd a földre borult és zokogott, zokogva könyörgött oly szívszaggatóan, hogy az öregeknek a vér megfagyott erőknben.

Augusztus 15-ére virradólag volt ez. A két öreg rémulve állott a leány mellett s kétségbeesve kérdezte, mi baja.

A leány majdnem örvöngő szeretettel karolta át a két öreget s így szólt: — Nem tudom tovább elviselni búmat, sok-szor akartam nektek elmondani, de nem tudtam, sajnáltalak megszorítani. De már nem bírom tovább, el kell mondanom.

A két öreg sirva ölelte és biztatta Kagayahimét.

— Én nem e földről való vagyok — folytatta — az ég, a hold az én igaz hazám. Egy pillanatra akartam csak a földre jönni, de húsz évet maradtam itt. Holnap éjjel eljönnek a holdból az égi követek, és nekem el kell mennem velök. Az év elejétől tudom e dolgot s ezért voltam oly szomorú. E szavakkal újra zokogva borult szülőire.

Az öregek is sirtak s a férfi így szólott: — Én tégedet a bambuszban találtalak. Akkorá voltál, mint egy narancsmag. Ilyen kis teremtésből neveltünk mi tégedet, így nagyra, úgy szerettünk, mintha édes gyermekünk lettél volna. Így nem tudunk tégedet elereszteni, sem elvesztésedbe belenyugodni.

— Az én hazám a hold, édes szülőim is ott vannak — felelt a leány. Egy perczre engedtek el s én feledve őket, húsz évig maradtam itt. A földi világ nem nekem való, nem érzem jól már itt magamat. Ideje hát, hogy visszatérjek otthonomba. Szülőim parancsa is ez.

Keserves reggelre virradtak. Az egész háznép sirt, hogy meg kell válnia kedveltjétől. Kagayahime meg nevelő szülőit siratta. Se nem ettek, se nem ittak, csak zokogtak keservesen.

Az uralkodó is meghallotta e gyászos esetet. Konocsuizsot, leghívebb barátját hívatta és elküldötte a leányos házhoz, tudja meg, mi igaz.

Az öreg embert szájalmas állapotban a földön feküdve és sírva találta. Szemei veresek, beesettek, haja megöszülve, háta meggömbülve. Alig tudta elmondani, hogy ma este megjönnek az égi úr alattvalói s elrabolják gyermekét.

Az udvarnok vigasztalva szólott: — Ne félj öreg, nem lesz abból semmi sem. Ha ide jönnek az égiek, nem is mennek innen vissza, mert én egytől-egyig leöletem. Azzal elment a mikadóhoz, megjelenteni neki a dolgot.

Az uralkodó kiválasztotta 2000 legvitézebb, legügyesebb katonáját s Konocsuizso vezérlete alatt az öreg házához küldött estvére. Ez 1000 embert az udvaron és a ház körül helyezett el, 1000-et a ház tetejére, hogy az égből jövőket lenyilazhassák. Ő maga a házba ment, méztelen kardját, íjját és nyilat maga elé helyezve. Az öreg asszony a leánynyal a pinczébe rejtőzött, az ember meg az ajtót erősen belakatolva, az ajtó elé állott. A katonák oly ügyesek voltak, hogy egy elrepülő denevérbe tizen löttek egyszerre nyilat. Így biztosra vették győzelmüket. Az öreg ember is igen örült, hogy megmenthetik leányukat.

Ám Kagayahime sírva mondotta, hogy hiába remélnék, földi ember nem képes az égiekkel harcolni, a katonák bizonyára nem fogják megmenteni őt.

— És ha ők nem, akkor legyőzöm én egyedül — szólott az öreg. — Ha felém közeledik, vagy kiütöm a szemét, hajánál fogva a földre teperem s addig ütöm, míg vagy elmenekül, vagy meghal.

— Ne táplálj ok nélküli reményeket, atyám, te sem fogsz győzni, jól tudom. Én nekem végtelenül fáj, hogy titeket itt kell hagynom. Pár nap előtt megkértem édes atyámat, hogy engedjen még egy évig nálatok maradnom, de atyám hallani sem akart róla. Sorsomat nem lehet megváltoztatnom. Szülőim parancsolták s nekem föl kell mennem az égi honba, mely szebb a földnél, baj és szomorúság nélküli s örökös élet van benne. Ismétlem, el kell mennem s nem lehet ezen segíteni.

Ekközben telt az idő s eljött az éj közepe. Ekkor hirtelen oly világoosság támadt, hogy a szörszálak lyukait meg lehe-

tett olvasni a kézbrön. Minden oly fényes lett, mint a legderültebb nyári napon, vagy mintha tiz hold ragyogna az égen. És megjöttek felhőszárnyakon az égiek. A felhő mintegy két méter magasságban állott meg a föld felett. A katonák közeledtökre fegyvert ragadtak, de egyszerre tompa kábulás szállotta meg lelköket, s karjaik erőtlenül hanyatlottak le. A legerősebbek minden erejük megfeszítésével akartak löni, de nem volt annyi erejük, hogy az ideget megfeszítsék. Olyan volt minden tagjok, mintha szoborrá változott volna.

Az égiek oly szép ruhát viseltek, a milyent földi lény nem látott soha. Köröttek egy ragyogó koci menybolti ernyővel. Abban ült az égi király, körülötte 100 alattvalója állott.

A felhő megállása után az égi király kiszállott kocsijából és így szólott: — Leányom, én tégedet egy pillanatra eresztettem a földre, hogy az öreg Taketorit, a ki jóságával igen sok érdemet szerzett, boldoggá és gazdaggá tegyed. Te megtetted kötelességedet, de nem tértél haza. Ezért büntetésből húsz évet kellett a földön töltened, ebben a piszkos házban. Büntetésed leteld, jer gyorsan, haza kell jönnöd. Azzal megindult a pincze felé a hol az öreg állott. — Add vissza leányomat! — szólt ehhez parancsolóan.

Az öreg ember sírva felelt: — Ön azt mondá, hogy egy pillanatra bocsátotta a földre leányát. E leányt én húsz éve nevelem. Nagyon csodálom tehát furcsa követelését, mert valószínűleg nem ez a leánya, kit ön akar. Az én leányom Kagayahime és a leány beteg. Keressen ön más leányt magának, ne kívánja az enyémet. Az égi uralkodó felelet nélkül hagyta az öreg szavait; egy intésére az égi koci a szoba elé gurult. Ekkor így szólott a király: — Mit maradsz oly soká e piszkos helyen, Kagayahime? Jer azonnal! Azzal kinyújtotta kezét. Az öreg ellen akart állani, de hiába volt, elveszett minden ereje. Az erős lakatok magoktól hullottak le s az ajtó kitárult. Ott benn az öreg asszony görcsösen ölelte keblére a leányt, de a mint az égi király odanézett, Kagayahime eltűnt karjai közül s a király előtt termett. Az öreg ember minden erejét összeszedve végső kísérletet tett a leány megmentésére. A szeretet csodát művelt, a bűvölet engedett s az öreg széttárta karjait. Hiába. Az égi király egyetlen tekin-

tete újra békóba verte őt. Az ember kétségbe esve sirt föl ereje vesztén. Most már vége, nem tudja megmenteni.

Kagayahime hozzája ment és így szólt: El kell mennem, kérek kíséj az ajtóig engemet.

Az öreg zokogva felelt: Erőm elveszett, mozdulni is képtelen vagyok, a keserőség is gyötör, nem tudlak én elkísérni tégedet. De hát miért mégy, hogy lehetsz oly kegyetlen, ily könnyen itt hagyni bennünket. És ha már menned kell, miért nem viszesz el bennünket is magaddal.

— Az nem lehet — felelt a leány. — Mikor atyám a holdból leküldötte izenetét és parancsát, esedezve kértem, vigyen el titeket is, de nem egyezett bele. Emlékül ruhámat és irásomat hagyom nektek, ha majd nagyon bús léssz, az megvigasztal tégedet és házad népét. Nem az én akaratom, hogy elváljunk. Nézz esténként a holdra, majd én is lenézek s meglátlak titeket.

Most a király intett s a kísérők egy igen szép dobozt hoztak eléje. A király fölnyitotta azt s egy tollakból készített égi ruhát meg egy üvegcsét vette elő belőle s leányához fordulva szólott:— A hosszas, piszkos földi léttől bizonyára igen rosszul érzed magadat. Idd meg ez orvosságot, a halhatatlanság orvossága ez. — A leány elvette s egyrészt megitta; a mi megmaradt, azt két részre osztva, felét az öregeknek adta. Atyja a menetelre sürgette és reáakarta borítani az égi köpenyeget. Ám a leány karját kinyújtva, elhárította azt:

— Várj még, atyám! — szólott — ha én e köpenyt fölvettem, úgy minden földi gondolatom elfeledem és égi szívet nyerek, pedig nekem még egy pár dolgom van a földön. Azzal papírt véve elé, írni kezdett. Apja sürgette, de a leány igen hosszan és lassan írt. Ne hajts annyira, szóló atyjához, én igen szomorú vagyok, hogy el kell hagynom a földet s itt azokat, a kik engem igazán szerettek. A hosszú írást az öregeknek hagyta, s még egy rövidebb levelet írt a mikadó-nak is:

Égi lény voltam én, nöddé nem lehettem,
Égi ruhát tartva áll atyám mellettem.
Búsan mondok búcsút a szeretett földnek,
Szállnom kell. Hű szívvel áldozz emlékemnek.

A megírt verset a halhatatlanság folyadékával együtt átadta a mikadó követének Mondó — szólt neki — hogy

elmentem s köszöntöm őt. — Akkor atyja ráadta az égi köpönyeget.

Abban a pillanatban elfeledett minden földi dolgot, mosolygó arczczal, boldogan lépett a kocsiba s az égi király és kísérete magával vitte őt, elrobogott.

A katonák is hazamentek. Az öreg ott maradt azon helyen és sirt oly keservesen, hogy szeméből vérkönnyek csurogtak. Vigasztalni akarták, felolvasni neki a leány vigasztaló sorait, de az öreg inkább meg akart halni, semhogy a búcsúszavait meghallja. Beteg lett, ágyba feküdt s nem sokára meg is halt, nem akart az örök élet orvosságából inni, nem kellett az élet leánya nélkül.

A mikadó is végtelen szomorú lett s napokig szobájába zárkózva ült. Mikor elé jött, összehívatta udvarát s megkérdezte melyik a legmagasabb, az éghez legközelebb álló hegy, országában. Mindenki egyhangúlag a szurugai hegyet nevezte meg. A mikadó a következő verset írta:

Egy pillanat léte	Nem lehetél enyém,
Több lett vón' véled,	Vedd hát italod;
Mint lenne nélküled	Nálad nélkül élni
Az örök élet.	Én nem akarok.

E verset embereivel elküldötte a hegy tetejére s megparancsolta, hogy ott fenn égessék el azt a halhatatlanság orvosságával együtt.

Ezek a hegyre mentek, meggyújtották a verset és beledobták a lángba a halhatatlanság vizét.

És a tűz a hegyen halhatatlanná lett s ott ég ma is s ott fog égni örökké, az égbe küldve a földi halhatatlan bú hírét.

Azóta hívják a hegyet Fuzinak.*)

Japán nyelvből.

BALOGH BENEDEK.

*) Fuzi jama. Japán írással írva könnyen Fushijamának lehet olvasni, a mi *halhatatlanság hegyét* jelent. Ez egyik regéje a Fuzinak.